

TASARIMCI AÇISINDAN TEKSTİL TASARIMININ OLUŞUM SÜRECİ

THE CREATION PROCESS OF TEXTILE DESIGN FROM THE DESIGNER'S PERSPECTIVE

Dr. Elif Tuğçe Tecir

t.eliftugcedemir@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-3208-9316

MAKALE GELİŞ TARİHİ: 15 Haziran 2024 · YAYIMA KABUL TARİHİ: 14 Mart 2025

Öz

Tekstil tasarımı, sanatsal ifade ile fonksiyonelliğin birleştiği ve geçmişten günümüze gelişimini sürdüren önemli bir alandır. Tekstil tasarımcıları, sanat, tasarım, teknoloji ve sosyo-kültürel eğilimleri yaratıcı bakış açısıyla yeniden yorumlayarak, tüketici ihtiyacına cevap veren ürünler tasarlamaktadır. Tasarım sürecinde; araştırma, yaratıcılık, hikâye konusu oluşturma, renk çalışması, malzeme araştırması ve teknik uygulamalar gibi temel aşamalar bulunmaktadır. Tasarımcılar, tüm bulguları dijital ortama aktararak ve burada son şeklini vererek prototip sürecini başlatırlar. Bu çalışmada, tekstil tasarım süreci tasarımcı perspektifinden ele alınarak, tasarımcıların bu süreçteki aşamaları ve sanatsal ile teknik bilgi birikimlerini güncel tutmalarının önemi vurgulanmıştır. Bu bağlamda, makale, güncel trendlerin hızla değişmesi ve teknolojik yeniliklerin etkisiyle tekstil tasarımının yenilikçi bir anlayış gerektirdiğine dikkat çekmektedir.

Abstract

Textile design is a significant field where artistic expression meets functionality, continuously evolving from past to present. Textile designers reinterpret art, design, technology, and socio-cultural trends with a creative perspective, creating products that meet consumer needs. The design process involves fundamental stages such as research, creativity, story creation, color studies, material research, and technical applications. Designers transfer all findings into digital platforms, refining them to initiate the prototyping phase. This study examines the textile design process from the designer's perspective, emphasizing the importance of keeping both artistic and technical knowledge up-to-date throughout the process. In this context, the article highlights that textile design requires an innovative approach, driven by rapidly changing trends and the impact of technological advancements.

Anahtar Kelimeler: Tekstil tasarımı, örme, dokuma, baskı, tasarımcı.

Key Words: Textile design, knitting, weaving, printing, designer.

GİRİŞ

Tekstil tasarımı, tarih boyunca sanatsal ifadeyi ve işlevselliği bir araya getiren önemli bir disiplin olmuştur. Günlük yaşamımızın vazgeçilmez bir parçası olan tekstil tasarım ürünleri, yaratıcılığın teknikle birleştiği, bazen tekniğin ön planda olduğu bir üretim sürecidir. Günümüzde hızla değişen moda anlayışı ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda, tekstil tasarımı yaratıcı ve sürekli yenilenen yaklaşımlar gerektiren bir sürece dönüşmüştür. Tasarımcılar, araştırmalar ve trendler ışığında zihinlerinde oluşturdukları fikirleri, yaratıcılık ve teknik bilgiyle tekstil yüzeyinde hayata geçirirler. Bu fikirlerin, tüketicinin beklentilerini karşılaması ve üretime uygun olması gerekmektedir. Bu sebeple, tekstil tasarımcısı, tasarımın kalitesini, yaratıcılığını ve tekniğini belirlemede kritik bir rol oynamaktadır (Atalayer, 2020, s.421).

Tekstil tasarımı, örme, dokuma, baskı ve kumaşla ilgili tüm süreçleri kapsamaktadır (Steed ve Stevenson 2012, s.12). Örme kumaş, dokuma kumaş, halı, baskı ve triko gibi alanlar; kadın, erkek ve çocuk giyimi olarak kategorilere ayrılmaktadır. Tasarımcılar, aksesuar, günlük giyim, spor giyim, dış giyim, gece kıyafeti, etiket, mayo ve haute couture gibi geniş bir yelpazede çalışmaktadırlar (Wilson, 2001, s.10). Tasarım, belirli bir ihtiyaç doğrultusunda ve kişi veya mekâna özel düşünülmelidir. Aynı zamanda güncel renk ve kumaş trendlerini içermeli, çağdaş bir tasarım hikayesi anlatmalıdır. Bu nedenle, tekstil tasarımcısının tüm bu unsurları iyi anlaması ve analiz etmesi önemlidir (Steed ve Stevenson 2012, s.12). Bu süreç; biçim ve desenlendirmenin yanı sıra, planlanan tasarıma en uygun teknik ve malzemeyi seçmeyi, hedef kitleyi, pazarı ve maliyet konularını da kapsamaktadır (Başaran ve Tanyer, 2021, s.1726).

Tasarımcılardan, belirli bir zaman diliminde yeni tasarımlar oluşturması ve prototip aşamasındaki problemler için yaratıcı çözümler bulması beklenmektedir. Ayrıca, ürün yelpazesini oluşturup, her sezon pazara sunulacak ürünleri hazırlayıp geliştirmelidirler. Bu süreçte, koleksiyondaki ürün sayısı ve renk grubu belirlenir, numunelerin hazırlanması için üretim birimiyle koordinasyon sağlanır. Tasarımlar, müşterilere sunulduktan sonra geri bildirimler doğrultusunda son halini alırlar (Wilson, 2001, s.10).

Tasarımın oluşum aşamasında tasarımcılar yeni kumaş kalitelerini araştırmak, numunelerin belirlenen sürede hazır olmasını sağlamak ve müşterilerin taleplerine göre yeniden tasarımlar oluşturmaktadırlar. Trendleri takip ederek pazar analizi yapmak ve tüm bu bilgileri departman bütçesi dahilinde tasarım sürecine entegre etmek tasarımcının diğer sorumlulukları arasındadır (Wilson, 2001, s.19).

Tasarımcının bir sorunu tanımlaması ve çözüm için gereklilikleri belirleyip uygun yöntemler geliştirmesi beklenmektedir. Yaratıcılık, bir süreç olarak ele alındığında, sonunda özgün bir ürünün ortaya çıkarılması hedeflenmektedir. Bu sürecin temel aşamaları; ürünü tanımlama, sınırlarını belirleme, yeni fikirler bulmak ve tasarlanan fikri hangi yöntemle hayata geçireceğini planlama aşamalarını kapsamaktadır (Çakar, Kişoğlu ve Bayraktar, 2003, s.12). Tasarımın özgünlüğü ve işlevselliği için; tüketicinin yaşı, düşünce yapısı, yaşam tarzı hakkında bilgi sahibi olunmalı, kullanılacak kumaşların teknik ve mali özellikleri araştırılmalı, renk ve kumaşın dekoratif kullanımı estetik açıdan analiz edilmelidir (Çakar, Kişoğlu ve Bayraktar, 2003, s.26).

Bu çalışmada, ilk olarak tekstil tasarımının temel aşamaları açıklanmaktadır. Süreç içinde araştırmanın ve yaratıcılığın rolü, hikâye panosu oluşturma aşamaları görsel verilerle ele alınacaktır. Tasarımın, insanları estetik kaygılarla etkileyen renk, malzeme ve teknik seçimlerinin yanı sıra numune aşamasının önemi ve amacı irdelenecektir. Makale, ayrıca teknolojinin getirdiği yeniliklerden en çok etkilenen sektörlerin başında gelen tekstil sektörünün teknoloji ile entegrasyonunu tasarımcı perspektifinden inceleyecektir. Günümüzde hızla değişen tasarım dünyasında, tasarımcıların yenilikçi çözümler üreterek güncel kalma zorunluluğu, bu süreci dinamik ve sürekli gelişen bir süreç haline dönüştürmüştür.

Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Bu çalışmada, öncelikle literatür taraması ile ilgili yayınların veri tabanında kavramsal çerçevesi oluşturulmuştur. Tekstil tasarımcılarının tasarım sürecini oluşturan aşamaları ile teknolojik gelişmelerin tasarım üzerindeki etkisi incelenmiştir. Toplanan veriler doğrultusunda konu analizi yapılmış ve tekstil tasarımcısı olarak gerçekleştirdiğim tasarım sürecindeki çalışmalarım, bu konunun örneklenmesinde değerlendirilmiştir.

TASARIM OLUŞUM SÜRECİNİN TEMEL AŞAMALARI

Tekstil tasarımı, örme, dokuma, baskı ve kumaşla ilgili tasarım süreçlerini kapsamaktadır. Her bir tekstil tasarımı, belirli bir amaca yönelik, güncel trendler, renkler ve konuları içeren bir süreçtir (Steed ve Stevenson 2012, s.12). Bu süreç genellikle birkaç temel aşamadan oluşmakta ve tasarımcının yaklaşımına bağlı olarak farklılık göstermektedir. Bu süreçler; araştırma ve yaratıcılık, tasarım konusunun belirlenmesi, renk, malzeme ve teknik planlama ve numune üretimi olarak aşamalandırılmaktadır. Son olarak, numunenin sunumu ile tasarımcı tüm bu süreci ilgili birimlere sergilemektedir.

Tekstilün hizmet edeceği alana uygunluğu, iklim koşulları, üretici firmanın fiyat politikası ve ürünün satış pazarının fiyat aralığı ile hedef tüketici grubu gibi faktörler, tasarımın oluşum aşamalarını doğrudan etkileyen önemli unsurlardır. Tasarımın oluşumu bir ihtiyaçla başlar, araştırma, fikir üretme, yeni bir tasarım geliştirme ve bu aşamadaki sorunlara çözüm bulma aşamalarını içerir. Bu süreç, belirlenen takvim ve bütçeye bağlı kalarak tamamlanmalıdır, bu da tasarımcının dikkate alması gereken temel unsurlar arasındadır (Wilson, 2001, s.29).

Tekstil tasarım planı, tasarımı yapılacak ürünün tüm özelliklerini içeren kapsamlı bir planlama gerektirmektedir. İşletmelerde tasarım, ürüne karar veren kişiler veya üst yöneticiler tarafından hazırlanır. Bu planda ürünün dönemi, yılı, sezonu, türü, sunulacağı pazar ve hedef tüketici özellikleri, pazardaki fiyat aralığı, esin kaynakları, tema ve konu gibi unsurlar yer almaktadır. Ayrıca, tasarımda kullanılacak aksesuarlar, renk, kumaşlar, hikâye panoları ve teknik çizim çalışmaları gibi detaylar tasarım planını oluşturan diğer unsurlardır (Çakar, Kişoğlu ve Bayraktar, 2003, s.63).

Tekstil tasarımının oluşum sürecinde, araştırma ve geliştirme (AR-GE) çalışmaları elde edilen bilgilerin düzenlenmesi ve tasarımı şekillendiren faktörlerin ilk aşamasını oluşturmaktadır. Farklı kültürlerden veya diğer ilham kaynaklarından toplanan bilgileri içeren ve gelecekteki tasarım fikrine dönüşecek hikâye panolarının oluşturulmasında kullanılır (Steed ve Stevenson, 2012, s.24). Araştırma süreci yeni bir fikir bulmayı, merak etmeyi ya da toplumun popülere olana ilgisinden kaynaklanan bir ihtiyaçla başlamaktadır.

Araştırma sürecinde ilk adım, sorulacak soruları bulmaktır. Ne, niçin, nerede, ne zaman, nasıl, kim istiyor gibi sorular, araştırmayı netleştirmektedir. Tasarım problemlerini belirlemek ve her biri için temel bir tanımlama yapmak, projelerin kapsamını anlamaya yardımcı olmaktadır (Taylor, 1995, s.73). Ayrıca, bazı tasarımcılar trend tahmin sitelerinin önerileri doğrultusunda proje oluştururken bazıları bunu uygulamayarak tek tip bir piyasa oluşmasını engellemektedir (Jones, 2009, s.51). Bu durum tasarım çeşitliliğini artırarak, tüketicilere daha özgün ve farklı ürünler sunulması için fırsat oluşturmaktadır.

Tasarımcı ve ekibi tarafından belirlenen tasarımın konusu anlaşılır, kullanılabilir ve açıklayıcı bir şekilde ifade edilmelidir. Hikâye panosu, tasarlanan ürünün etkili bir biçimde yansıtılmalı; renkler, kumaşlar ve tema net bir şekilde aktarılmalıdır (Çakar, Kişoğlu ve Bayraktar, 2003, s.64).

Araştırma aşamasında elde edilen görseller ve veriler, daha sonra bir CAD (Computer Aided Design) programına veya kâğıt üzerine aktarılmaktadır. Bir sonraki aşama ise tasarım fikirlerinin belirlenen uygun yüzey için geliştirilmesi ve uygulanmasıdır. Özetle; bir tasarım fikrinin oluşturulmasında tasarımcının

araştırmacı yönü ve hayal gücü önemli rol oynamaktadır. Bunun yanı sıra, ölçü, doku, renk, kalıp, desen, tekrar ve yerleşim gibi temel tasarım ilkelerine hâkim olması gerekmektedir. Bu ilkeler, ilham ve ticaret açısından tasarımcıyı doğru yönlendiren ilkelerdir (Steed ve Stevenson, 2012, s.24).

Tasarımcının yeni bir çalışmaya başladığında, yeni teknolojileri ve gelecekte karşılaşılabilecek gelişmeleri dikkate alması önemlidir. Trend eğilimlerini takip etmek, sadece günceli izlemek değil, aynı zamanda tüketici davranışlarına, teknolojiye ve yaşam biçimlerine de bakmayı gerektirmektedir (Seivewright, 2013, s.071).

Tasarımcı Açısından Araştırma ve Yaratıcı Süreç

Tasarımcı için, belirlenen süreç içerisinde ne tasarlayacağını ve tasarımı nasıl sunacağını bilmek, derinlemesine yapılan araştırma, dikkatli planlama, deneyim, esin kaynaklarının yorumlanması ve trend analizi yeteneğine dayanmaktadır. Bir tasarımın ilham kaynağını net bir şekilde belirlemek zordur. Dergiler, defileler, trend tahmin sitelerinin analizleri ve sosyal medya araçları, fikirleri ve trendleri geniş kitlelere yayarak tasarım sürecini doğrudan yönlendirmektedir.

Tasarımcıların bir kısmı, araştırmalarına trend tahmin siteleri ve onların sunduğu raporlardan başlamaktadır. Bu siteler, belirli bir ücret karşılığında hizmet veren pazar araştırma uzmanları ve analistlerin hazırladığı gelecek sezon raporlarını, kumaş, renk ve aksesuar gibi tüm detayları araştırmacılara sunmaktadır. Bunun dışında dergiler, televizyonlar ve internet, tasarımla ilgili tüm seminer ve eğitimler tasarımcılara trendler hakkında bilgi vermektedir. Ayrıca tasarımcı, rakip markalarının mağazalarını belirli aralıklarla takip ederek rakip analizi altında incelemelerde bulunmaktadır (Jones, 2009, s.52). Geleceğe yönelik bilgi veren yayınlar, renk ve kumaş panoları, tasarımcılar için hazırlanan moda gösterileri, ayrıca müzeler ve filmler de tasarımcıya yön vermektedir.

Görsel 1: Patternbank sitesinde A/W 25-26 Trend Çiçek Teması

Tasarımcı Alice Palmer, bir röportajında ilham kaynağının Londra'nın Hackney Wick bölgesindeki Schwartz Galeri olduğunu belirtmiş, enstalasyon sanatı ve heykelden esinlendiğini, ayrıca sanat galerilerini ziyaret etmenin kendisine ilham verdiğini ifade etmiştir. Palmer, tasarım sürecinde araştırmanın “gidilecek ilk yönü bulmanın esası” olduğunu vurgulayarak, “fikirlerin gelişmesinden sonra bile daha ileriye evrilmesinde hala yeni esin kaynakları kazanmaya açık olmak gerektiğine inanıyorum” ve “araştırmayı, sonsuz olasılıklar sunduğu için çok heyecan verici bulurum” diyerek tasarımın oluşumundaki araştırmanın önemini kendi deneyimleriyle ifade etmiştir (Seivewright, 2013, s.035). Wernher Von Braun ise, araştırma sürecinin önemini “Araştırma ne yapmam gerektiğini bilmediğim zaman yaptığım şeydir.” ifadesiyle belirtmiştir (Udale ve Sorger, 2012, s.008).

Görsel 2: Tasarımcı Alice Palmer, 2011 ilkbahar/yaş koleksiyonundan bir parça ve atölyesindeki araştırma duvarı.

Tasarımcının yaratıcı süreçte ihtiyaç duyduğu en önemli unsurlardan biri de hayal gücüdür. Bu olgu, fikirlerin yaratıcı imgelerle anlatımı olarak tanımlanmaktadır. Tasarımcı, bu süreçte fikirlerini zenginleştirerek tasarıma yeni bir bakış açısı kazandırmaktadır. Bu süreç, etkili ve özgün tasarımların ortaya çıkması için kritik bir öneme sahiptir. Paul Rand, “Tasarım, Şekil ve Kaos” adlı eserinde tasarımın yalnızca birleştirme, düzenleme ve kurgulamanın ötesinde olduğunu vurgulamıştır. Ona göre tasarım, anlam ve değer yaratma sürecidir. Rand, tasarımı “düz yazıyı şiire çevirmek” olarak tanımlayarak, tasarımda hayal gücünün önemini ve derin anlam taşıyan bir süreç olduğunu belirtmiştir (Uncu, 2019, s.1855).

Tüm bu süreçte, tasarımcı iyi bir dedektif gibi araştırmacı ve yeniye meraklı olmalıdır. Araştırmalarını hedef pazar, hedef kitle, hedeflenen sezon, tüketicinin ihtiyacı doğrultusunda sonuçlandırmalıdır. Bu unsurların her birinin yorumu tasarımcının yaratıcılığı ile özgünlük ve işlevsellik kazanmaktadır.

Renk, Malzeme ve Teknik Seçimi

Renk, eski tarihlerden itibaren insanlar üzerinde etkili olmuş ve sosyal statü göstergesi sayılmıştır. Tasarımın oluşum sürecinde, araştırma ve ilham kaynaklarından sonra gelen renk, tasarımın başlangıç noktası olarak kabul edilmektedir. Tasarlanan koleksiyonun karakterini, genel ruhunu ve sezonu belirleyen, tasarımcının yaratıcı sınırlarını geliştiren ve koleksiyonun özgünlüğünde etkili olan en önemli unsurlardan biridir.

Tasarımcının renk konusunda esin kaynağı sınırsızdır. Renklerle çevrelenmiş bir dünya ve doğa, sınırsız renk tonu sağlarken, bir tablodan ya da tarihin belirli bir döneminden de renk konusunda ilham alınabilir (Seivewright, 2013, s.019). Ayrıca, renklere atfedilen sosyal gelenek ve sembolik anlamlar da bulunmaktadır. Bu nedenle, renk paleti oluşturma sürecinde hedef kitlenin ve pazarın özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır (Jones, 2009, s.112).

Renk, genellikle tasarımda ilk göze çarpan unsur olduğu için bir giysinin ya da koleksiyonun algılanmasında doğrudan etkilidir. Renklerin kullanımı, tasarımın estetik bütünlüğünü oluştururken aynı zamanda hedef kitlenin üzerinde duygusal ve psikolojik etkiler de yaratmaktadır.

Görsel 3: Renk panosu çalışma görseli

Tasarımcılar, renk paletini oluştururken trend eğilimlerine yönelik kapsamlı veri toplarlar. Böylece, güncel uygun ve uluslararası düzeyde rekabetçi tasarımlar geliştirme imkânı bulurlar. Tekstil sektöründe, renk belirleyici birçok kurum bulunmaktadır. Bu kurumlar arasında British Textile Color Group (İngiliz Tekstil Renk Grubu), International Colour Authority (ICA-Uluslararası Renk Kurulu), Color Association of the United States (ABD Renk Derneği) ve Color

Marketing Group (CMG- Renk Pazarlaması Grubu) yer alır. Bu kurumlar, Avrupa ve Amerika'da yılda iki kez toplanarak sektör trendlerini belirlemek için bir araya gelirler. Trend renklerini belirleyen bu kurumlar, renklerin analiz sürecinde, sosyal ve kültürel etkileri göz önünde bulundurarak, rengin arkasındaki sosyal etkileri, ruh halleri veya renk grupları üzerine çeşitli analizler ve yorumlar yaparlar (Jones, 2009, s.118).

Görsel 4: WGSN sitesinin, 2019 ilkbahar/ yaz sezonu için dört farklı grupta sunduğu renk kataloğu

Tasarımcıların birçoğu, eskiz hazırlamadan önce kumaşlarını seçer ve seçilen kumaşın doku ve görsel özelliklerini eskize yansıtırlar. Bu aşamada, kumaşın alacağı son şekli tasarımcının zihninde canlandırması önemlidir. Kumaş seçimi, mevsime, talep edilen tarz ve silüete, hedef pazarın fiyat seviyesine ve renk paletine uygun olarak belirlenmektedir. Kumaşın rengi, üretim aşamasına geçmeden önce numune aşamasında verilen renk kodlarıyla boyama sonucunda değiştirilebilir; ancak doku ve kumaş kalitesinin özellikleri değişiklik göstermemektedir (Jones, 2009, s.103).

Görsel 5: Yaz sezonu için hazırlanan kumaş panosu

Bu bağlamda, tasarımcının kumaş kullanımı konusunda yeterli tekstil bilgisine sahip olması bir gerekliliktir. Bir tasarımın doku özelliklerini doğru bir şekilde yansıtabilmesi, kullanılan lif türleri ve dokuma yöntemlerinin bilinmesi gerekmektedir. Bu unsurlar, tasarımın estetik ve işlevsel açıdan nasıl performans göstereceği üzerinde büyük bir etkiye sahiptir (Çakar, Kışoğlu ve Bayraktar, 2003, s.43).

Bir kumaşın tasarıma uygunluğu, iplik kalitesi, yapısal özellikleri, ağırlığı, dokusu, rengi, baskı yöntemi ve deseni gibi temel unsurlarının yanı sıra sıcaklık, lekeye dayanıklılık ve bakım kolaylığı gibi ek performans kriterleriyle de değerlendirilmektedir (Jones, 2009, s.122). Kumaşın dokusu, yüzey kalitesini belirlerken aynı zamanda dokunma duygusunu uyaran görsel bir etki oluşturmaktadır. Bu aşama, tasarımcının kumaşı nasıl değerlendirdiği ve onu nasıl şekillendirdiği ile doğrudan ilişkidir (Seivewright, 2013, s.020).

Tekstil ürünleri, boyanarak renklendirildikten sonra çok renkli hale getirilmesi amacıyla araştırmalar yapılmış ve farklı renklerde boyanmış ipliklerle dokuma tekniğiyle desenler oluşturulmuştur (Uygur ve Yüksek, 2013, s.12). Dokuma tekniği haricinde baskı uygulamaları da tasarımcılara özgün, karmaşık ve detaylı desenlerin çeşitli baskı teknikleriyle kumaşa aktarılmasına olanak sağlamaktadır. Baskı uygulamaları, tasarımcıların daha düşük maliyetle özgün koleksiyonlar geliştirmesine katkı sağlarken, farklı kumaş kalitelerine uyumlu yöntemler sayesinde çeşitli malzemelerle çalışma imkânı vermektedir.

Görsel 6: 2024 İlkbahar / yaz için hazırlanan geometrik desen temasından ilham alınarak oluşturulan tasarım görseli.

Kumaş baskı deseni, kullanılacak kumaş türü, kullanım amacı, baskı tekniği ve trend eğilimleri dikkate alınarak, kumaş kalitesine bağlı olarak çözüm geliştirilmesi gereken bir tasarım ürünüdür (Saldıray, 1979, s.7). Tekstil baskıcılığı, kumaşın değerini arttıran ve sanatsal bakış açısıyla desenlerin elde edilmesini sağlayan önemli tekstil tekniklerindedir (İşmal ve Yıldırım, 2012, s.2) Kumaşın kullanım alanı, kullanım amacı, kullanan kişinin cinsiyet ve yaşı gibi faktörler, kumaşın baskı yoluyla desenlendirilme sürecini doğrudan etkilemektedir. Özgün olan bir desenin kumaşa uyarlanması uygulanan teknik farklılık gösterse de “raport” adı verilen düzenleme işleminin uygulanması gereklidir (Saldıray, 1979, s.10).

Bir tekstilin baskı yöntemiyle renklendirilmesinde öncelikli olan, desenin istenen yeterli kontür netliği ve haslıkta, ekonomik ve ekolojik koşullara uygunluğudur (İşmal ve Yıldırım, 2012, s.2). Desenin kumaş yüzeyine aktarılması ise kimyasal maddeler, işlemler ve fiziksel uygulamalarla gerçekleştirilen tekstil baskı teknikleri aracılığıyla sağlanmaktadır. Bu teknikler arasında; kalıp baskı, şablon baskı, silindir (rulo) baskı, film baskı, rotasyon baskı, transfer baskı, dijital baskı, süblimasyon baskı ve pigment baskı bulunmaktadır. Özellikle pigment baskı, farklı stilleriyle görsel çeşitlilik sunmaktadır. Bu stiller; mat beyaz baskı, plastik baskı, yüksek kalıp baskı, kabaran baskı, floresan baskı, sedef baskı, sim baskı, yıldız baskı, çatlatma baskı, varak baskı, flok baskı, havyar baskı, kauçuk baskı olarak çeşitlenmektedir (Uygur ve Yüksel, 2013, s.15).

Görsel 7: Solda, kumaş yüzeyine uygulanmış süblimasyon baskı tekniği, sağda ise pigment baskı için yapılan çizim ile birlikte verilen renk Pantone kodları (Tasarım: E. Tuğçe Tecir, 2018).

Günümüz tekstil tasarımında baskı konuları trend eğilimlerine göre şekillenmekte, kullanılan kumaşlar, renkler ve desenler trend özelliklerini taşımaktadır. Baskı tekniği uygulamaları, tasarımcılara sağladığı görsel esneklikle hayal gücüne bağlı yaratıcılığı teşvik etmektedir.

Tekstil Tasarımcısının Numune Sürecindeki Rolü

Tekstil tasarımcısı, araştırmalarını bir hikâye biçimine dönüştürerek buna uygun renk ve baskı tasarımını belirledikten sonra tasarımlarını dijital ortama aktarır. Tasarım sürecinde uygun tekniklerle işlevselliği ve üretime uygunluğunu test etmek amacıyla numune aşamasına geçilir. Bu aşama, tasarımın karşılaştığı problemleri belirleyip çözüm üretme süreci açısından kritik bir önemli sahiptir. Ayrıca, üretilen çözüm numunenin eleştirilmesi, tekrar revize edilmesi ve baskı iyileştirmelerinin de yapılabileceği bir aşamadır (Yılmaz, 2014, s.13).

Numune süreci, tasarımcı tarafından verilen bir kodla kumaş türü, renk kodu, varsa baskı deseni, baskı tekniği, ölçüsü ve yerleşiminin yer aldığı teknik dosya üzerinden takip edilmektedir. Tasarım departmanı tarafından oluşturulan bu teknik dosya, tasarımların daha anlaşılır hale gelmesini sağlarken, yapılacak ürünle ilgili tüm teknik detayları da içermektedir (Emiroğlu ve Ağaç, 2023, s.66). Hazırlanan teknik föyün, numune aşamasında diğer birimlere gerekli tüm bilgiyi sağlaması gerektiği unutulmamalıdır.

Tasarımcı, ekibiyle birlikte müşterinin tasarım çizgisine uygun çizimler hazırlayarak numune sürecini başlatır ve hazır giyim sektöründe belirli aralıklarla müşteriye sunumunu yapmaktadır. Hızla değişen ve sürekli yenilik arayışında olan tekstil tasarımında, baskı veya kumaş kaliteleri her zaman

yeterli olmayabilmektedir. Tasarımcılar, farklı baskı tekniklerini, lazer kesim işlemlerini ve tekstil yüzeyinde kullanılabilecek yenilikçi materyalleri doğru renk ve kumaşla birleştirerek bütünlük oluşturmayı hedeflemektedirler. Bu aşamalardan sonra hazır hale gelen numune, sunulmadan önce tasarımcı tarafından dikkatle incelenmelidir (Akyol, 2018, s.33). Bu incelemeler; kumaş kalitesi, sunulacak marka veya tüketici profili standartlarına uygunluk, kumaş üzerine uygulanan boyama işleminin istenilen renkte gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği, uygulanan baskı, nakış ve applike işlemlerinin istenilen renk doğruluğu ile istenilen tuşede olup olmadığı, numunenin manken üzerinde görünüşü ve genel görünümünün satılabilirliği gibi unsurları kapsamaktadır (Akyol, 2018, s.34).

Görsel 8: Sırasıyla tasarım sürecini oluşturan başlıklar

Numune süreci, tasarımın geliştirilmesi ve üretime girmeden önce hataların tespit edilmesi ve gerekli değişikliklerin yapılması açısından kritik bir süreçtir. Bu aşamada, tasarımcı malzeme seçimi, tasarımı değerlendirme ve düzeltme işlemlerini gerçekleştirmektedir. Tüm düzeltmeler tamamlandıktan sonra, final numunesiyle üretim için onay verilmektedir. Bu aşama, ürünün kalitesinde önemli bir rol oynamaktadır.

TEKNOLOJİNİN TEKSTİL TASARIMINA ENTEGRASYONU

Teknolojinin gelişimiyle birlikte bilgisayar, tekstil tasarımcıları için önemli bir tasarım aracı haline gelmiştir. 1990'lı yıllardan itibaren günlük yaşamda yaygınlaşan bilgisayarlar, tasarımın şekillenmesinde önemli rol oynamıştır. Geçmiş yıllarda elle hazırlanan eskizler, günümüzde bilgisayar destekli tasarım

programları aracılığıyla dijital ortamda oluşturulmaktadır. Bu da tasarım sürecini büyük ölçüde kolaylaştırmaktadır (Jones, 2009, s.121). Özellikle tasarımcılar için geliştirilen yazılımlar, görsel estetik algısını köklü bir şekilde değiştirmiş, tasarım ve üretim aşamalarını doğrudan etkilemiştir. Bu yeni yaklaşım, dokuma, örme, baskı ve giyim gibi tekstilin tüm alanlarında etkili olmuş, zihinde canlandırılan her fikrin yapılabileceği düşüncesini ortaya çıkarmıştır (Üstüner, 2017, s.55). Dijital teknolojiler, tasarımcıların daha karmaşık desenler, detaylı dokular ve çeşitli renk kombinasyonları oluşturma imkânı tanırken, üretim makineleriyle entegreli çalışarak tasarımcılara hız ve esneklik sağlamaktadır. Bu anlayış, geleneksel tasarım sürecini aşarak yeni bir bakış açısı kazandırmış ve üretim tekniklerinin gelişimine katkı sunmuştur.

Bilgisayar destekli tasarım (CAD), hızlı, estetik, görsel olarak üstün ve kaliteli çalışma imkânı sağlayarak tekstil tasarım süreçlerinde verimliliği arttırmaktadır. Tekstil tasarımcıları, çalışmalarını birkaç farklı tasarım programı kullanarak oluşturabilir ve gerektiğinde tasarımı diğer bir programa aktarılabilirler (Özdemir, 2022, s.2564). CAD yazılımları, çizim yapma, renk dolguları ve geçişleri, kişiselleştirilmiş kalemler ve fırçalar, ölçülendirme, çeşitli efekt ve hızlı varyantlama seçenekleriyle tasarım sürecini hızlandırmaktadır. Ayrıca, kâğıt üzerine çizilen tasarımlar taranarak dijital ortama aktarılabilir, yeniden renklendirilip nesne eklemeleri yapılabilir ve tasarımın son hali ürün üzerinde görülebilir. Bu sayede, tasarım numune aşamasına geçmeden önce bilgisayar ekranından incelenebilir, yeni fikirler geliştirilip revizeler daha hızlı yapılabilir (Wilson, 2001, s.28).

Tasarımcılar, piksel tabanlı yazılımlardan Adobe Photoshop ve vektör tabanlı yazılımlardan Adobe İllüstratör ile CorelDRAW gibi programları sıklıkla kullanırlar. Vektör tabanlı yazılımların temel avantajı, görüntü netliğinin boyutlandırma değişikliklerine rağmen bozulmamasıdır. Bu sayede, tasarım yeniden ölçeklendirildiğinde ya da farklı boyutlara ayarlandığında çizgilerde herhangi bir kayıp yaşanmaz ve üretim aşamasında en keskin ve düzgün çizgiler elde edilir. Vektör tabanlı programlar, tasarımın ölçeklendirilmesinde sağladığı esneklikle kompozisyonu oluşturan birimlerin boyut ve şekillerinde değişiklik yapma imkânı sunar. Ayrıca, bu programların bilgisayar depolama alanı açısından verimli olması nedeniyle tasarım dosyaları minimum boyutta depolanarak daha az yer kaplarlar (Özdemir, 2022, s. 2564).

Piksel tabanlı programlarda her bir görüntü, küçük piksellerden oluşmaktadır. Bu programlarda, vektör tabanlı programların aksine, çalışma boyutu değiştirildiğinde veya düşük çözünürlükte çalışıldığında görüntü kalitesinde bozulmalar yaşanmaktadır. Bu yüzden, piksel tabanlı programlarla çalışırken yüksek çözünürlükte bir sayfada çalışmak ve çalışmanın boyutunun sık sık

değiştirilmemesi önemlidir (Özdemir, 2022, s.2565). Adobe Photoshop gibi piksel tabanlı programlar, vektör tabanlı yazılımlara kıyasla depolama alanını daha hızlı doldurabilir ve büyük dosya boyutlarına yol açabilir. Ancak, gelişmiş düzenleme araçları sayesinde tasarım alanında geniş bir kitle tarafından tercih edilmektedir.

Görsel 9: Solda el çizimi ve sağda Photoshop programında düzenlenip giydirilmiş görüntüsü.

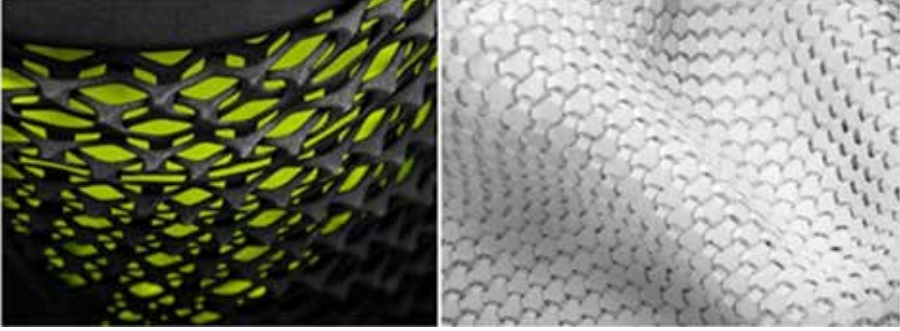
Tasarımcılar, CAD programlarında doğrudan çizim yapabildikleri gibi, çizim tabletlerini de bilgisayara entegre bir araç olarak kullanabilir ve bu tabletlerin hassas basınçlı kalemleriyle detaylı çizim yapabilirler (Jones, 2009, s.98). Bu yöntem, özellikle el çizimi inceliklerine ihtiyaç duyan çalışmalarda, tasarım sürecini daha özgün ve doğal hale getirmektedir. Moda illüstratörü Neil Greer tasarım programlarının avantajlarını şu şekilde ifade etmiştir; “Yirmi beş yıldan fazla süredir illüstrasyon yapıyorum ve her zaman bilgisayar kullanmayacağımı söylemişimdir fakat şimdi beni bilgisayarımdan ayıramazsınız. Müşteri değişiklik istediği zaman işlemleri tekrar yapmak için çok daha az zaman israfı oluyor ve hala aynı ücreti talep ediyorsunuz. Her kuruşuna değer. En büyük buluş, tıpkı gerçek bir kalem ya da fırça gibi duran dijital kalem ve tablettir”.

Günümüzde, tasarım programlarının gelişmiş versiyonları olan Clo3, Bronzwear ve Optitex gibi üç boyutlu görselleştirme özelliklerine sahip olan CAD/CAM sistemleri, moda alanında yapılan baskı, kalıp ve giysi parçalarını 3D simülasyonuna dönüştürerek gerçekçi bir şekilde modellemektedir (Jones, 2009, s.127). Bu programlar, tasarım süreçlerinde zaman kazandırma, malzeme tasarrufu sağlaması ve sürdürülebilir tasarım yaklaşımını desteklemesi nedeniyle yaygın olarak kullanılmaktadır.

Görsel 10: Browzwear 3D programında hazırlanan canlı ve hareketli model örneği.

CAD programları tasarım sürecinin planlanması ve organize edilmesi için de araçlar sunmaktadır. Bu programlar, tasarım serilerine yönelik hikâye panoları (storyboard) oluşturmak ve projeleri görsel olarak anlatmak amacıyla kullanılmaktadır. Özellikle bir tasarım ekibinde çalışıldığında, hikâye panoları tasarımcılar arasındaki iş birliğini güçlendirmekte, fikirlerin daha net anlaşılmasını sağlamaktadır. Ayrıca, proje sürecinin daha iyi bir şekilde takip edilmesine yardımcı olmaktadır (Jones, 2009, s.98). Bu programlar haricinde geliştirilen 3D yazıcılar sayesinde dokuma ve örme yüzeylere alternatif kumaşlar üretilebilmekte ve giysinin ana malzemesi olan kumaş özgün bir şekilde şekillendirilmektedir. Özellikle kişiye özel tasarımlarda giyilebilir teknoloji ve tekstil bir araya gelmekte; malzeme, tasarım ve üretim süreçlerinin birleştiği yenilikçi bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir (Yıldırım, 2016, s.163).

Görsel 11: 3D yazıcılarla elde edilmiş yüzey örnekleri

SONUÇ

Tekstil tasarımı, insanın günlük yaşamında önemli bir yer tutan, estetik ile işlevselliğin birleştiği bir disiplindir. Makineleşme ve seri üretim yöntemlerinin gelişmesi, tekstil üretiminde köklü değişikliklere yol açarak tasarım sürecini doğrudan etkilemiş ve tekstil tasarımında yenilikçi bakış açıları oluşturmuştur. Toplumsal değişimler, moda ve tekstil tasarımlarını etkileyerek büyük bir yenilik ve dönüşüm yaratmış, tasarımcının rolünü yeniden tanımlamıştır.

Günümüzde tekstil tasarımcıları, tasarlayacakları ürünlerde göz önünde bulundurması gereken birçok faktörle karşı karşıyadır. Teknik özellikler, maliyetler, hızla değişen beğeni algısı gibi unsurlar, tasarımı ve tasarımcıyı doğrudan etkilemektedir. Giysi, ev tekstili ve halı-kilim gibi farklı alanlarda, teknoloji ile her gün yenilenen tekstil kavramı, geniş çaplı planlamalar gerektirmektedir.

Tasarımcı, ürünü hatasız bir şekilde ortaya çıkana kadar sorumluluk taşımakta ve çeşitli olgulara dikkat etmektedir. Özgün ve detaylı araştırmalar yapmak, yeni malzemeler ve kumaş tekniklerini incelemek, tasarımın üretime uygunluğunu sağlamak ve marka veya üreticinin maliyetlerine uygun tasarımlar geliştirmek, tasarım sürecinin önemli parçalarıdır. Ayrıca tasarımın estetik bütünlüğünü sağlamak, dijital ortamda tasarım hazırlamak, numune sürecinde aktif rol almak ve gerekli revizeleri yapmak da tasarımcının sorumluluğundadır. Bu aşamalar, tasarımcıyı iyi bir araştırmacı, yeniliklerin takipçisi ve dijital gelişmelere hâkim bir profesyonel haline getirmektedir.

Tekstil tasarımcıları, günceli takip etmeli ve çağdaş konular üzerine fikir geliştirmelidir. Tüm tasarımların amacı, bir ihtiyacı karşılamak ve insanları tatmin etmektir. Tekstil ürünlerinin tasarım sürecinin her aşamasında, sosyal değişimler, güncel trendler, kültürel, teknolojik, ekonomik ve estetik faktörler etkilidir. Hızlı tüketim anlayışının etkisiyle, tasarımcılar hızlı üretim süreçlerine

adapte olmak zorunda kalmıştır. Kısa üretim süreleri, tasarımcıları tüm aşamalarda hızlandırmaya zorlamış, bu da hızlı değişim ve değişen zevklere uyum sağlamayı gerektirmiştir.

Düşük maliyetle kaliteli üretim hedefinin öne çıktığı günümüzde, tasarımcıların ekonomik faktörleri göz önünde bulundurarak hareket etmesi önemlidir. Üretim maliyetine uygun olmayan tasarımlar, numune aşamasında kalmakta ve bu durum, sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm konusunda gereksiz israf yaratmaktadır.

Özetle, tekstil tasarımcılarının kumaşların özelliklerini, kullanım alanlarını ve üretim süreçlerini iyi bilmeleri, malzeme seçimi ve uygulama tekniklerini doğru bir şekilde gerçekleştirebilmeleri gerekmektedir. Uzmanlaştıkları alanda, tasarımın üretim aşamasında karşılaşılabilecek teknik zorlukları ve sorunları öngörebilmeli, yaratıcı düşünme yeteneklerini kullanarak estetik yenilikler ortaya koyabilmelidir. Malzeme ve tekstil bilgisi, üretim süreci bilgisi, yaratıcılık ve teknolojiye hakimiyet, tekstil tasarımcısını diğer tasarımcılardan ayıran özelliklerdir.

Teknolojik gelişmelerin sağladığı avantajların yanı sıra, üretim süreçlerini de değiştirdiği ve uzmanlaşmayı gerektirdiği unutulmamalıdır. 3D yazıcılar, sanal gerçeklik ve güncellenen tasarım programları, tekstil tasarımcılarını dönüştürme potansiyeline sahiptir. Kültürel ve sosyal değişimler sonucunda tasarım trendlerinin hızlı değişimi, tasarımcıları yakından etkilemektedir. Teknoloji ile iç içe olan tekstil endüstrisinde, tasarımcılar bilgisayar destekli tasarım programları ve internet yardımıyla daha özgür bir çalışma ortamına kavuşmuşlardır. Fiziksel olarak iş yerinde bulunmalarına gerek kalmadan, istedikleri yerden çalışmalarını sürdürebilmekte, sunumlarını uzaktan yapabilmekte veya tasarım problemlerine uzaktan çözüm üretebilmektedirler.

Tekstil tasarımında teknik donanım, uygulamalı eğitim ve kültürel birikimlerin sanayiye kazandırılması büyük önem taşımaktadır. Estetik bakış açısının, sanatsal yaratıcılığın ve teknik bilginin birleşmesi, sektörde ihtiyaç duyulan yeterlilikleri ortaya çıkaracaktır. Günümüzün hızlı tüketim ve dönüşen teknoloji gerçekleri karşısında, tasarımcı estetik, işlevsel ve ihtiyaç duyulan ürünleri tasarlama konusunda sürekli mesleki gelişim içinde olmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akyol, C. (2018). Hazır Giyim Sektöründe Marka Analizleri ve Tekstil Baskı Tasarımcısının Rolü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Atalayer, G. (2020). Tekstil Sanatları Eğitiminde Bauhaus'un İzleri Üzerine. A. Artun ve E. Aliçavuşoğlu, (Ed.), Bauhaus: Modernleşmenin Tasarımı, 6. Baskı, İletişim Yayınları.
- Çakar, G., Kişoğlu, S., Bayraktar, F. (2003). Temel Tasarım Bilgisi, 1. Baskı, Ya-Pa Yayıncılık.
- Emiroğlu, S. ve Ağaç, S. (2023). Bir Hazır Giyim Firmasında Tasarım Süreçlerinin İyileştirilmesine Yönelik Örnek Uygulama, Star Sanat ve Tasarım Araştırmaları Dergisi, 4(6), 57-69.
- İşmal, Ö.E. ve Yıldırım, L. (2012). Tekstil Baskıcılığının Tarihçesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayını.
- Jones, J. S. (2009). Moda Tasarımı (Çev: H. Kılıç). Güncel Yayıncılık.
- Özdemir, A. (2022). Bilgisayar Destekli Tasarım ve Tasarımcı. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12 (4), 2562-2571.
- Saldıray, B. (1979). Kumaş Baskısında Raport ve Renk Ayrımı İşlemleri, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yayını.
- Seivewright, S. (2013). Moda Tasarımında Araştırma ve Tasarım, Literatür Yayınları.
- Steed, J. ve Stevenson, F. (2012). Basic Textile Design 01: Sourcing Ideas: Researching Colour, Surface, Structure, Texture and Pattern. Ava Publishing.
- Tanyer, S. ve Başaran, F. N. (2021), Tekstil Tasarım Süreci ve Tasarımcının Rolü. AART Uluslararası Anadolu Sanat Sempozyumu, Türkiye, Eskişehir.
- Taylor, P. (1995). Giyim Endüstrisinde Bilgisayar, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Udale J. ve Sorger R. (2012). Moda Tasarımın Temelleri: Akademik Temeller Dizisi 10. Literatür Yayınları.
- Uncu, G. (2019). Paul Rand ve Grafik Dili. Turkish Studies, 3(14), 1848-1865.
- Uygur, A. ve Yüksel, D. (2013). Tekstil Baskı Stilleri, Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası Yayını.
- Üstüner, S. G. (2017). Tekstil Tasarım Tarihine Genel Bir Bakış, Sanat-Tasarım Dergisi, (8), 49-56.

Yıldıran, M. (2016). Moda Giyim Sektöründe Üç Boyutlu Yazıcılarla Tasarım ve Üretim, Art-Sanat Dergisi, 9 (17), 155-172.

Yılmaz, P. (2014). Günümüz Tekstil ve Moda Tasarımında Tasarım, Tasarımcı ve Tüketici Açısından Tasarım Kültürü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Wilson, (J). (2001). Handbook of Textile Design: Principles, Processes and Practice. Woodhead Publishing Limited.

GÖRSEL KAYNAKLAR

Görsel 1: <https://patternbank.com/trends/premiere-vision-AW-25-26-print-trends>, 16.10.2024.

Görsel 2: Seivewright, S. (2013). Moda Tasarımında Araştırma ve Tasarım. Literatür Yayınları, s. 35.

Görsel 3: Seivewright, S. (2013). Moda Tasarımında Araştırma ve Tasarım. Literatür Yayınları, s. 42.

Görsel 4: Akyol, C. (2018). Hazır Giyim Sektöründe Marka Analizleri ve Tekstil Baskı Tasarımcısının Rolü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, s. 42.

Görsel 5: <https://www.trendstop.com/trend-platform-preview/>, 24.08.2024.

Görsel 6: <https://patternbank.com/trends/summer-2024-trend-flash-Summer-Geometric>, 05.07.2024.

Görsel 7: Tecir, E. T. (2018), Çizim Arşivi.

Görsel 8: Emiroğlu, S. ve Ağaç, S. (2023). Bir Hazır Giysi Firmasında Tasarım Süreçlerinin İyileştirilmesine Yönelik Örnek Uygulamalar, Star Sanat ve Tasarım Araştırmaları Dergisi, s.64. Sayı: 4(6), 57-69.

Görsel 9: Akyol, C. (2018). Hazır Giyim Sektöründe Marka Analizleri ve Tekstil Baskı Tasarımcısının Rolü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, s.44.

Görsel 10: Jones, J. S. (2013). Moda Tasarımı. Kerasus Yayınları, s. 127.

Görsel 11: Yıldıran, M. (2016). Moda Giyim Sektöründe Üç Boyutlu Yazıcılarla Tasarım ve Üretim. Art-e Sanat Dergisi, S:17, s. 158.